

Article Arrival Date

Article Published

Date Makale Geliş Tarihi

Makale Yayın Tarihi

12.11.2025

20.12.2025

RİSK TOPLUMU, AFETLER VE GENÇLİK: RİSK ALGISI VE SOSYOLOJİK YAKLAŞIMLAR

RISK SOCIETY, DISASTERS AND YOUTH: RISK PERCEPTION AND SOCIOLOGICAL APPROACHES

Nurise Evren ÇELEBİ

Bilim Uzmanı, Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Mezunu, nurise5168@gmail.com,
ORCID: 0000-0001-9506-9657

Bülent KARA

Prof. Dr., Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, bkara@ohu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-6021-085X

Öz

Bu makalede, Ulrich Beck'in Risk Toplumu teorisi çerçevesinde modern toplumlarda risk kavramının yükselişi ve bu risklerin sosyolojik etkileri incelenmektedir. Özellikle afetler doğal ve toplumsal yapıyı derinden etkileyen karmaşık risk unsurları olarak ele alınmıştır. Gençlik kesimi ise bu risklerin doğrudan deneyimleyicisi geleceğin aktörü olarak önemli bir odak noktasıdır. Makalede gençlerin risk algısı, afetlere karşı tutumların ve risklerin psikososyal etkileri sosyolojik bir perspektifle değerlendirilmekte; gençlik kültüründe risk alma davranışları ve güvenlik arayışları üzerine tartışmalar yer almaktadır. Ayrıca, Türkiye bağlamında gençlerin afetlere karşı hazırlık durumu ve toplumsal dayanışma mekanizmaları da analiz edilerek, risk toplumunun gençlik üzerindeki somut etkileri ortaya konulmaktadır. Bu çalışma, risk toplumu ve gençlik ilişkisini akademik bir perspektifle ortaya koyarak, afet yönetimi ve gençlik politikalarına yönelik sosyolojik çıkarımlarda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelime: Risk Toplumu, Afetler, Risk Algısı, Gençlik

124

Abstract

This article examines the rise of the concept of risk in modern societies and the sociological effects of these risks within the framework of Ulrich Beck's Risk Society theory. Disasters, in particular are considered as complex risk elements that deeply affect both natural and social structures. The youth, on the other hand, are an important focal point as both the direct experiencer and future actor of these risks. The article evaluates the risk perception of young people, their attitudes towards disasters and their psychosocial effects from a sociological perspective; it includes discussions on risk-taking behaviors and security searches in youth culture. In addition, the preparedness of young people for disasters and social solidarity mechanisms in the context of Turkey are analyzed, and the concrete effects of the risk society on young people are revealed. This study aims to present the relationship between risk society and youth from an academic perspective and to make sociological inferences regarding disaster management and youth policies.

Key Words: Risk Society, Disasters, Risk Perception, Youth

GİRİŞ

Modern toplumların temel özelliklerinden biri, giderek artan belirsizlikler ve risklerle karşı karşıya olmalarıdır. Ulrich Beck'in¹ (1992) "Risk Toplumu" kavramı, bu yeni sosyal dönemin, geleneksel toplumların aksine, risklerin ve tehlikelerin merkezde yer aldığı bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Risk toplumu, yalnızca doğal afetler veya ekonomik krizlerle sınırlı kalmamakta; teknolojik gelişmeler, çevresel bozulmalar ve küresel sorunlar gibi geniş bir yelpazede belirsizlikleri beraberinde getirmektedir. Beck (2009:34-67), bu durumun bireylerin yaşam biçimlerini, sosyal ilişkilerini ve devlet politikalarını derinden etkilediğini vurgulamaktadır.

Afetler ise risk toplumunun somut örnekleri olarak karşımıza çıkar. Doğal afetler, yalnızca fiziksel zararlar vermekle kalmaz; aynı zamanda toplumsal yapıyı dönüştürür, sosyal eşitsizlikleri görünür kılar ve kriz yönetimi süreçlerinde yeni dinamikler yaratır (Klinenberg, 2002:37-79). Afetlerin sosyolojik analizi, bu olayların toplumsal dayanışma, güvenlik algısı ve sosyal sermaye üzerindeki etkilerini inceleyerek, afet sonrası toplumsal dönüşümlere ışık tutmaktadır.

Bu risk ortamında gençlik risklerin etkisini doğrudan yaşayan geleceğin sorumluluğunu üstlenen kritik bir sosyal grup olarak önem taşır. Gençlerin risk algısı, davranışları ve afetlere karşı tutumları, onların bireysel gelişimi kadar toplumsal yapı içindeki yerleri açısından da değerlidir (Giddens, 1991:90-130). Özellikle gençlik döneminde risk alma davranışları ve güvenlik arayışları birbirini etkileyen dinamikler olarak ortaya çıkmaktadır. Türkiye gibi afet riski yüksek ülkelerde, gençlerin afetlere hazırlık düzeyi ve sosyal destek mekanizmalarına katılımı, risk toplumunun genel işleyişi açısından belirleyicidir (Karañı ve Doğulu, 2017:225-232). Bu makale, risk toplumu kavramını temel alarak, afetlerin toplumsal etkilerini ve gençliğin bu bağlamdaki risk algısını sosyolojik bir perspektifle değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Böylece teorik ve pratik düzeyde risk toplumu gençlik ilişkisine dair bütüncül bir anlayış geliştirilmesi hedeflenmektedir.

1. Risk Toplumu Kuramı

Risk toplumu kavramı, sosyoloji alanında özellikle Ulrich Beck'in çalışmalarıyla popülerlik kazanmış ve Türkiye'de de çeşitli akademik çalışmalarla tartışılmıştır. Beck (1997), modern toplumların sanayileşme ve kalkınma süreçlerinden sonra risklerin belirleyici olduğu yeni bir aşamaya geçtiğini belirtmiştir. Bu aşamada toplum, üretimden çok risklerin yönetimi üzerine yoğunlaşmaktadır. Risk toplumu, geleneksel toplumların öngörülebilir ve sınırlı tehlikelerinden farklı olarak, küresel, belirsiz ve yaygın risklerle yüz yüzedir (Beck, 1997:15-45).

Risk toplumu kuramı Ulrich Beck tarafından temellendirilse de bu temellendirme birçok düşünür açısından farklı boyutlar açısından ele alınmış olup toplumun bütünsel olarak karşı karşıya kaldığı olumlu/olumsuz faktörler sosyolojik olarak analiz edilmiştir. Bu farklı bakış açılarını kısaca değerlendirmekte fayda hasıl olacaktır.

Anthony Giddens, modern toplumların karakteristik özelliklerini açıklarken risk kavramını merkeze alan önemli düşünürlerden biridir. Ona göre risk, modernliğin kendine özgü bir unsurudur ve geleneksel toplumların belirsizliklerinden farklı olarak, hesaplanabilir ve insan yapımı risklerle şekillenmektedir. Giddens, bu çerçevede "üretilmiş riskler" (manufactured risks) kavramını geliştirir. Bu tür riskler, özellikle teknolojik gelişmeler, çevresel müdahaleler ve küresel sistemler aracılığıyla ortaya çıkan ve sonuçları öngörülemeyen tehditlerdir (Giddens, 2005:60-130).

¹ Ulrich Beck, *Risk Society: Towards a New Modernity* (London: Sage Publications, 1992), s. 23-30. Ulrich Beck'in *Risk Society: Towards a New Modernity* adlı eseri, modern toplumların yapısal dönüşümünü "risk" kavramı etrafında yeniden düşünmeye davet eder. Beck, klasik modernitenin üretim merkezli yapısının yerini, artık risklerin yönetilmesi ve dağıtılması üzerinden şekillenen "refleksif modernite"ye bıraktığını öne sürer. Bu bağlamda, çevresel felaketler, teknolojik kazalar ve küresel krizler gibi yeni tip riskler, toplumların sadece ekonomik ve siyasal sistemlerini değil; bireylerin kimlik, güvenlik ve gelecek tasavvurlarını da derinden etkiler. Beck'in çalışması, bilginin uzmanlaşması, bilimselliğin sorgulanması ve birey-devlet ilişkilerindeki değişimleri inceleyerek, risklerin yalnızca fiziksel ya da teknik değil, aynı zamanda sosyal olarak inşa edilmiş olgular olduğunu ortaya koyar. Kitap, özellikle çevre sosyolojisi, siyaset bilimi, medya çalışmaları ve gençlik araştırmaları gibi alanlarda çağdaş analizler için kuramsal bir çerçeve sunar.

Doğal afetler gibi doğadan kaynaklanan olaylar modern toplumda da etkisini sürdürse de Giddens'a göre asıl dikkat edilmesi gereken, modern insan faaliyetlerinin yol açtığı risklerdir. Nükleer enerji kazaları, iklim değişikliği, biyoteknoloji kaynaklı sorunlar gibi birçok yeni risk türü, artık doğrudan toplumsal organizasyonun bir parçası haline gelmiştir. Bu noktada Giddens, riskin yalnızca fiziksel değil, aynı zamanda sosyal bir yapı olduğunu savunur (Giddens, 2004:50-100). İnsanlar, bu riskleri algılama, yorumlama ve tepki verme süreçlerinde sosyal, kültürel ve ekonomik unsurlardan etkilenmektedir.

Giddens'in "refleksivite" kavramı bu bağlamda önemli bir yer tutar. Modern birey, yaşadığı dünyanın sürekli olarak değiştiğinin farkındadır ve bu değişime dair bilgi üretir, bu bilgileri değerlendirir ve yaşamını bu bilgiler ışığında yeniden biçimlendirir. Dolayısıyla birey, sadece risklerin pasif taşıyıcısı değil, aynı zamanda riskin anlamını üreten ve buna karşı tepki geliştiren aktif bir özne olarak konumlanmaktadır (Esgin, 2013: 683-696). Bu refleksivite özellikle genç bireylerin afetlere ve çevresel tehditlere dair farkındalıklarını şekillendirmekte; onları bireysel ve toplumsal düzeyde çeşitli önlemler almaya yönlendirmektedir.

Anthony Giddens, modernliğin risklerini ve birey-toplum ilişkilerindeki dönüşümleri özellikle "üretilmiş riskler" kavramı üzerinden açıklarken, riskin sosyal ve yapısal boyutlarına dikkat çeker. Ancak, Giddens'in analizini tamamlayıcı nitelikte olarak Zygmunt Bauman, modernliğin sanayi-merkezli "katı" yapılarından esnek, belirsiz ve kuralsız bir evreye geçişi tanımlamak için "akışkan modernite" kavramını ortaya koyar. Ona göre çağdaş toplum, artık kalıcı kurumlar ve öngörülebilir yaşam rotaları sağlayamaz; kimlikler, ilişkiler ve meslekler tıpkı sınırlar gibi sürekli biçim değiştirir. Bu değişkenlik, bireyleri özgürleştiriyor gibi görünse de aslında derin bir güvencesizlik ve kaygı üretir (Bauman, 2016:15-20). Akışkan modernitede zaman ve mekân "büzülür"; dijital teknolojilerle hızlanan iletişim akışları, toplumsal bağları hem yoğunlaştırır hem de yüzeyselleştirir. Böylece insanlar, kök salmak yerine geçici aidiyetlerle yaşamlarını kurar (Tepeler, 2022:493-523).

Bauman risk ve belirsizlik sorununu yalnızca ekonomik ya da teknolojik alanla sınırlamaz; ahlâk, politika ve toplumsal dayanışma boyutlarını da kapsayan bütüncül bir çerçeve sunar. Geleneksel otoritelerin yıkıldığı bu akışkan evrede birey, "ne yapmalıyım?" sorusuna kurumsal kılavuzlar yerine kendi başına yanıt bulmak zorunda kalır; bu da ahlâki eylemin daha meşakkatli fakat aynı zamanda yaratıcı hale gelmesine yol açar (Türkan, 2024:50-68).

Bauman, risk toplumuna dair tartışmaları Ulrich Beck ve Anthony Giddens'tan devralırken, bu tartışmalara özellikle ahlâki boyutu ekler. Ona göre günümüz riskleri sadece teknik hesaplamalarla yönetilemez; toplumsal dayanışma ağlarının zayıflaması, bireyleri müşterek sorunlar karşısında yalnız bırakır. Bu nedenle akışkan modernitede asıl risk, "kuralsız özgürlük" ortamında ortak etik çerçevelerin erozyona uğramasıdır (Bauman, 2021:70-120). Bu bakış, afetlerde ya da küresel krizlerde bireysel ve toplumsal sorumluluk arasında kurulan gerilimi anlamak açısından kritik önem taşır.

Bauman'ın çözüm önerisi, "ahlâki mesafe"yi kısaltan ve sorumluluğu paylaşan yeni kamusal alan formlarının geliştirilmesidir. Küreselleşmiş bir dünyada yerel dayanışma ağlarının, dijital platformların ve eleştirel kamusal söylemin bu mesafeyi kapatabileceğini savunur. Böylece risklerle baş etmede sadece teknik önlemler değil, güvene dayalı ilişkilerin yeniden inşası da belirleyici olacaktır (Bauman, 2017:100-140).

Bauman, risk toplumunu bireysel belirsizlikler ve akışkanlık üzerinden açıklarken, toplumsal yapıların etkisini yeterince vurgulamaz. Bu noktada, Bourdieu'nun sosyal sermaye, habitus ve alan kavramları risk algısının toplumsal koşullarla nasıl şekillendiğini ortaya koyarak, yapısal eşitsizliklere dikkat çeker. Böylece, Bauman'ın kültürel analizini Bourdieu'nun yapısal yaklaşımı tamamlar.

Bourdieu'nun "habitus" kavramı, bireylerin risklere karşı tutum ve davranışlarının, içinde bulundukları sosyal ve kültürel koşullar tarafından biçimlendiğini vurgular (Bourdieu, 1997). Habitus, bireyin toplumsal dünyayı algılama ve yorumlama biçimini belirlerken, risk algısının da farklı toplumsal gruplar arasında çeşitlilik göstermesine yol açar. Ayrıca, Bourdieu'nun sosyal sermaye kavramı, afet ve risk durumlarında toplumsal dayanışma ağlarının önemini ortaya koyar. Sosyal sermayesi yüksek bireyler veya topluluklar, kriz anlarında daha güçlü dayanışma ve destek mekanizmalarına erişebilirken, düşük sosyal sermayeye sahip gruplar daha savunmasız kalmaktadır (Yarç, 2011:25-35). Bu durum,

risk toplumunda eşitsizliklerin sadece ekonomik değil, aynı zamanda sosyal ilişkiler ağı üzerinden yeniden üretildiğini gösterir.

Bourdieu'nun alan kuramı ise, risklerin farklı toplumsal alanlarda (ekonomi, siyaset, eğitim) nasıl farklı biçimlerde deneyimlendiğine dikkat çeker. Risk toplumunda belirli sosyal alanlarda etkin olan aktörler, risk yönetimi ve kaynaklara erişimde avantajlı konumda olurken, dezavantajlı gruplar bu süreçlerin dışında kalabilmektedir (Palabıyık, 2011:1-21). Bu perspektif, risk toplumu kuramına yapısal bir derinlik katarak, toplumsal eşitsizliklerin risk deneyimi üzerindeki etkisini açıklamada etkili olur.

Bourdieu, toplumsal yapılar içindeki eşitsizlikleri ve bireylerin bu yapılarla olan ilişkisini sermaye türleri ve habitus kavramlarıyla açıklayarak, riskin sınıfsal ve kültürel boyutuna dikkat çeker. Ancak bu yapısal analiz, dijitalleşme ve küresel ağlar bağlamında yetersiz kalabilir. Bu noktada Manuel Castells'in ağ toplumu kuramı, riskin sadece ekonomik ve sosyal değil, aynı zamanda iletişimsel ve teknolojik düzeyde de biçimlendiğini ortaya koyar. Böylece, Bourdieu'nun yapısal çözümlemeleri, Castells'in bilgi çağına dönüşen toplumsal ilişkiler ve kimlikler üzerinden geliştirdiği dinamik bakışla tamamlanır.

Manuel Castells'in ağ toplumu kuramı, günümüz toplumlarında üretim, iletişim ve kimlik oluşumunun dijital ağlar aracılığıyla yeniden yapılandığını ortaya koyar. Castells'e göre, toplumsal yaşam giderek fiziksel mekânlardan bağımsız hâle gelmekte ve "akış mekânı" ile "zamanın zamansızlığı" gibi kavramlarla tanımlanan yeni bir düzleme geçilmektedir (Castells, 2005:501-525). Bu durum, risklerin artık yalnızca çevresel ya da ekonomik kaynaklı değil, aynı zamanda iletişimsel ve teknolojik altyapılarla iç içe bir biçimde ortaya çıktığını gösterir.

Afetler bu dönüşümde bir tehdit ve dijital dayanışma biçimleri açısından bir fırsat yaratır. Özellikle gençler, Castells'in "kimliklerin dönüşümü" çerçevesinde belirttiği gibi (Castells, 2008:21-55), dijital ağlar içinde kimliklerini inşa ederken aynı zamanda bu ağlar yoluyla riskleri algılamakta, tepki vermekte ve kolektif hareketlere katılmaktadır. Ancak bu sürecin eşitlikçi işlemediğini de belirtmek gerekir. Castells, dijital uçurumun, toplumsal eşitsizlikleri yeniden ürettiğini ve bu nedenle bilgiye erişim güvencesi olmayan grupların afet gibi kriz anlarında daha savunmasız kaldığını vurgular (Castells, 2005:247-276).

Castells'in yaklaşımı, risk toplumunun sadece yapısal ya da kültürel düzlemde değil, ağsal ve iletişimsel bir çerçevede de değerlendirilmesi gerektiğini ortaya koyar. Bilgiye, dijital ağlara ve toplumsal katılıma erişim, afetlere karşı dayanıklılığı şekillendiren yeni eşiklere dönüşmektedir.

Risk Toplumu Kuramı'nda dikkat çekici bir nokta, bu risklerin yalnızca teknik ya da bilimsel değil, aynı zamanda derin bir toplumsal boyuta sahip olmasıdır. Beck, risklerin dağılımında sosyal eşitsizliklerin belirleyici olduğunu vurgular. Yani riskler her ne kadar evrensel görünse de toplum içinde bazı kesimler (düşük gelir grupları, kırılgan topluluklar, gençler, kadınlar vb.) bu risklerden çok daha fazla etkilenmektedir. Bu bağlamda risk, sadece fiziksel bir tehdit değil; aynı zamanda bir adaletsizlik biçimidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde risk yönetimi konusundaki kurumsal yetersizlikler ve önlem eksiklikleri, toplumsal kırılganlığı daha da derinleştirmektedir. Beck'in kuramında dikkat çeken bir diğer önemli unsur, bilginin rolüdür. Modern toplumlarda bireyler, çoğu zaman riskleri doğrudan deneyimlemeden, medya, uzmanlar ve kurumlar aracılığıyla öğrenir. Bu durum, "bilimsel bilgiye bağımlı bir güvensizlik" üretir. Çünkü bilim ve teknoloji hem riskleri üreten hem de onları çözmeye çalışan mekanizmalardır. Bu ikilemin sonucu olarak, toplumda belirsizlik, kuşku ve korku daha yaygın hale gelir. İnsanlar neye inanacaklarını, hangi bilginin güvenilir olduğunu ve nasıl hareket edeceklerini kestirmekte zorlanır. Böylece bireyler arasında bir "risk kültürü" oluşur. Geleneksel sosyal yapıların (aile, din, devlet gibi) zayıfladığı, bireylerin karar alma süreçlerinde daha yalnız kaldığı bu dönemde, gençlik gibi bazı sosyal gruplar risk karşısında hem daha kırılgan hem de daha dinamik konumdadır. Beck'in risk toplumuna dair analizleri, sadece çevresel ve teknolojik tehditleri değil; aynı zamanda bireylerin kimlik arayışları, güvensizlik duygusu ve toplumsal aidiyet sorunlarını da kapsamlı biçimde anlamaya olanak sağlar.

Türkiye'de risk toplumu kavramı, özellikle afetler bağlamında ele alınmaktadır. Deprem, sel ve yangın gibi doğal afetlerin sıklığı ve etkileri, Türkiye'de risk algısını ve toplumsal yapıyı derinden etkilemektedir (Afet Sosyolojisi, 2022:73-85). Bu bağlamda, risklerin sadece fiziksel değil, toplumsal

eşitsizlikler ve kırılganlıklar üzerinden dağıldığı görülmektedir. Özellikle yoksul ve dezavantajlı gruplar, afet risklerine karşı daha savunmasız durumdadır.

Risk toplumunda bireylerin risk algısı değişmekte ve buna bağlı olarak sosyal davranışları dönüşmektedir. Toplumda risk farkındalığı artarken, kaygı, güvensizlik ve belirsizlik gibi psikolojik etkiler de ortaya çıkmaktadır (Altundere, 2019:242–265). Gençlik kesimi, bu dönüşümün hem mağduru hem de aktörü olarak önemli bir konumdadır. Gençlerin risklere yönelik bilinçlenmesi, afet yönetimi ve sosyal dayanışma açısından kritik görülmektedir. Risk Toplumu kuramı Türkiye’de, özellikle afetlerin yarattığı riskler üzerinden sosyolojik analizlerde kullanılmakta ve gençlik gibi sosyal grupların risk algısı ve davranışları bu bağlamda değerlendirilmektedir. Risklerin sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun olduğu vurgulanarak, risk yönetimi ve sosyal politika önerilerine ihtiyaç duyulduğu ortaya konmaktadır (Tercan, 2023: 1279–1287).

2. Risk Kuramı Çerçevesinde Afetler ve Toplum

Afetler, toplumsal yaşam üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakabilen sosyal olaylar olarak ele alınmaktadır. Türkiye gibi coğrafi olarak afet riski yüksek olan ülkelerde, afetlerin sosyolojik boyutlarının incelenmesi büyük önem taşır. Afetler yalnızca fiziksel yıkımla sınırlı kalmayıp, sosyal yapıdaki eşitsizlikleri görünür kılarak toplumsal dönüşümlere yol açmaktadır (Kolay Çepni ve Varlıklar Demirkazık, 2023:827-834). Sosyolojik perspektiften bakıldığında, afetler toplumun sosyal dokusunu sınavan krizler olarak görülür. Bu krizler, dayanışma ve yardımlaşma mekanizmalarını harekete geçirebildiği gibi, toplumsal gerilimleri de artırabilmektedir. Afet sonrası ortaya çıkan sosyo-ekonomik sorunlar, özellikle yoksul kesimlerin durumunu daha da zorlaştırmakta, kırılgan grupların savunmasızlığını artırmaktadır.

Sosyoloji bilimi, afetleri yalnızca yıkım ve kayıpla değil, aynı zamanda toplumun bu tür krizlere nasıl tepki verdiği, nasıl organize olduğu ve hangi sosyal dinamiklerin harekete geçtiği üzerinden inceler. Bir toplumun afet karşısındaki kırılganlığı, o toplumun sosyal yapısıyla, örgütlenme biçimleriyle ve risklere karşı geliştirdiği önleme, müdahale ve iyileştirme stratejileriyle doğrudan bağlantılıdır. Örneğin, kentleşme politikaları, yoksulluk düzeyi, eğitim seviyesi, medya etkisi ve toplumsal dayanışma gibi faktörler, afetlerin etkisini ve sonrasında gelişen toplumsal tepkileri büyük ölçüde şekillendirir.

Afet yönetimi ve toplumsal dayanışma kavramları da bu bağlamda önem kazanır. Türkiye’de afet yönetim politikaları, sosyal destek sistemleri ve yerel dayanışma ağları üzerine yapılan çalışmalar, afetlere karşı toplumun direnç kapasitesinin artırılmasının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Toplumsal bağların güçlendirilmesi, afetlere hazırlık sürecinde kritik bir rol oynamaktadır. Dolayısıyla afetler sosyolojik olarak yalnızca bir doğa olayı değil, aynı zamanda toplumsal yapıdaki eşitsizliklerin, dayanışmanın ve sosyal politikaların sorgulandığı önemli bir süreçtir. Bu süreçte gençlik, afetlere hem sosyal hem de psikolojik açıdan doğrudan maruz kalan bir grup olarak ön plana çıkar (Erkal, 2009: 148–169).

3. Gençlik ve Risk Algısı

Gençlik, bireyin çocuklukla yetişkinlik arasında yer alan, kimlik arayışının ve sosyal rollerin yoğun olarak sorgulandığı dinamik bir yaşam evresidir. Bu dönem, bireyin sadece biyolojik ve psikolojik olarak değil, aynı zamanda toplumsal olarak da dönüşüm geçirdiği bir süreçtir. Toplumlar tarafından sıklıkla “geleceğin taşıyıcısı” olarak tanımlanan gençler, aynı zamanda değişimlere en açık, risk alma eğilimleri en yüksek olan sosyal gruplardan biridir. (Morsünbül, 2013:347-355). Bu bağlamda, gençlik ve risk arasındaki ilişkiyi anlamak hem bireysel davranışları hem de toplumsal yapıların bu davranışları nasıl şekillendirdiğini incelemek açısından önemlidir.

Gençlik dönemi, bireylerin sosyal kimliklerini ve dünya görüşlerini şekillendirdikleri kritik bir evredir. Bu dönemde risk algısı hem bireysel gelişim hem de toplumsal bağlamda önemli bir yer tutar. Risk toplumu içinde gençlerin risk algısı, sadece fiziksel tehlikelere karşı değil, aynı zamanda sosyal ve psikolojik boyutlarda da şekillenmektedir. Türkiye’de yapılan çalışmalar, gençlerin afetlere ilişkin farkındalık ve hazırlık düzeylerinin değişkenlik gösterdiğini ortaya koymaktadır (Gümüş Şekerci, Ayvazoğlu ve Çekiç, 2024: 134-146). Gençlerin risk algısını etkileyen faktörler arasında eğitim seviyesi,

aile yapısı ve sosyal çevre ön plana çıkmaktadır. Ayrıca gençlerin medya ve sosyal ağlar üzerinden edindikleri bilgiler, risk algılarında belirleyici rol oynamaktadır (Tümer ve Sümen, 2020:142-150).

Sosyolojik açıdan risk algısı, bireylerin karşılaştıkları olası tehditleri nasıl değerlendirdikleri ve bu tehditlere karşı nasıl tepkiler verdikleri ile ilgilidir. Ancak bu algı yalnızca bireysel özelliklerle sınırlı değildir; aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik faktörlerin etkisi altındadır. Örneğin, bir genç bireyin deprem, salgın hastalık ya da çevre kirliliği gibi konulardaki risk algısı, ailesinden aldığı değerler, yaşadığı çevrenin özellikleri, eğitim düzeyi ve medyadan edindiği bilgiler gibi birçok faktörle şekillenmektedir. Bu nedenle, gençlerin risk algısı toplumsal bağlamdan bağımsız olarak ele alınamaz. Modern toplumlarda gençlik, riskle iç içe geçmiş bir kimlik biçimi olarak da karşımıza çıkar. Özellikle Ulrich Beck'in "Risk Toplumu" kuramı, modernleşmeyle birlikte bireylerin sürekli olarak belirsizliklerle karşı karşıya kaldığını ve bu belirsizliklerin en çok genç kuşaklar üzerinde etkili olduğunu vurgular. Eğitimden işe, aile ilişkilerinden sosyal medya kullanımına kadar birçok alanda belirsizlik yaşayan genç bireyler, bu durum karşısında farklı risk stratejileri geliştirirler. Kimileri daha temkinli davranmayı tercih ederken, kimileri risk almaktan çekinmez. Bu çeşitlilik, gençlik içinde homojen bir risk algısı olmadığını, aksine sınıfsal, kültürel ve toplumsal farklılıkların belirleyici olduğunu göstermektedir.

Risk alma davranışı, gençlikte sıkça rastlanan bir özellik olup, bu durum hem olumlu hem de olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Afetler gibi toplumsal riskler karşısında gençlerin bilinçlendirilmesi hem bireysel güvenlik hem de toplumsal dayanışmanın güçlendirilmesi açısından önemlidir. Gençlik ve risk algısı arasındaki ilişki, sosyolojik açıdan çok boyutlu bir olgu olarak değerlendirilmelidir. Gençlerin afetlere karşı tutumlarının anlaşılması, etkili sosyal politikalar geliştirilmesinde kilit rol oynar (Mızrak, 2021:291-299).

4. Risk Toplumu Açısından Gençlik, Afetler ve Sosyal Dayanışma

Afetler, gençlerin yaşamlarını doğrudan etkileyen sosyal ve psikolojik boyutları olan olaylardır. Türkiye’de gençlerin afetlere karşı sosyal dayanışma mekanizmalarına katılımı üzerine yapılan araştırmalar, gençlerin hem kriz durumlarında hem de önleyici süreçlerde aktif roller üstlenebileceklerini göstermektedir (Yeniçırak ve Durmaz Yurt, 2024:181-200). Sosyal dayanışma, risk toplumunda bireylerin yalnızlaşmasına karşı önemli bir kolektif savunma mekanizmasıdır.

Gençlerin afetlere yönelik sosyal katılımı, toplumsal bağların güçlenmesine, toplumun krizlere karşı direncinin artmasına katkı sağlar. Bu bağlamda, gençlerin eğitim yoluyla afet bilincinin artırılması ve sosyal projelerde aktif olarak yer almaları önemlidir. Ayrıca gençlerin teknoloji ve sosyal medya kullanımı, afet iletişimde yeni araçlar olarak değerlendirilmektedir (İçerli ve Bilen, 2024:904-928). Sosyal dayanışma aynı zamanda gençlerin psikolojik sağlamlığı üzerinde de olumlu etkilere sahiptir. Afetlerin yarattığı travmalarla başa çıkmada, toplumsal destek ağlarının önemi büyüktür (Yeniçırak ve Durmaz Yurt, 2024:181-200). Gençlerin bu ağlarda yer alması hem kendi iyileşme süreçlerini hızlandırır hem de toplumun genel afet yönetimi kapasitesini artırır.

5. Risk Toplumunda Gençlik ve Gelecek Kaygısı

Modern risk toplumunda gençlerin karşılaştığı en önemli sorunlardan biri, geleceğe dair artan belirsizlik ve kaygıdır. Toplumsal yapının karmaşık risklerle dolu olması, gençlerin gelecek planlamalarını zorlaştırmakta, eğitim, istihdam ve sosyal ilişkilerde ciddi endişelere yol açmaktadır (Ertürk, 2018: 275-289). Bu durum, gençlerin psikososyal gelişimini etkileyerek toplumsal uyum süreçlerini de şekillendirir.

Türkiye’de yapılan çalışmalar, gençlerin işsizlik, ekonomik krizler, iklim değişikliği ve afet gibi risklerin oluşturduğu belirsizlik karşısında yüksek düzeyde stres yaşadığını ortaya koymuştur. Geleceğe yönelik bu kaygılar, gençlerin sosyal katılımını hem olumlu hem de olumsuz biçimde etkileyebilir. Bir yandan toplumsal sorunlara duyarlılık artarken, diğer yandan umutsuzluk ve pasifleşme gözlenmektedir (Adıgüzel, 2021:100-129).

Gençlerin bu kaygılarla başa çıkabilmeleri için sosyal destek ağlarının güçlendirilmesi, psikolojik dayanıklılığın artırılması ve risklerin farkında olmalarını sağlayacak eğitim programlarının yaygınlaştırılması gerekmektedir (Daşçı, 2024:226-241). Ayrıca gençlerin karar alma süreçlerine dahil edilmesi, onları hem bireysel hem de toplumsal düzeyde güçlendirecektir. Dolayısıyla risk toplumunun

getirdiği belirsizlik ve kaygılar, gençlik için hem tehdit hem de potansiyel değişim alanı sunar. Bu süreci yönetmek, gençlerin sağlıklı gelişimi ve toplumsal bütünlük açısından kritik öneme sahiptir.

6. Risk Toplumunda Gençlik ve Eğitim

Risk toplumunun karmaşık ve belirsiz doğası, gençlerin eğitim süreçlerini de doğrudan etkiler. Türkiye’de gençlerin eğitim sistemindeki deneyimleri, sadece akademik bilgi edinimiyle sınırlı kalmayıp, aynı zamanda risklere karşı bilinçlenme ve dayanıklılık geliştirme sürecini de içerir (Yılmaz Irmak, 2018:40-45). Eğitim, gençlerin risk algısını şekillendiren ve onları geleceğin belirsizliklerine hazırlayan temel araçlardan biridir.

Eğitim kurumlarında risk odaklı programların yaygınlaştırılması, gençlerin afetler, iklim değişikliği, ekonomik dalgalanmalar gibi risklerle ilgili farkındalıklarını artırmakta ve kriz durumlarına karşı hazırlıklı olmalarını sağlamaktadır (Avcı, 2023:84-100). Ayrıca, eleştirel düşünme becerilerinin geliştirilmesi, gençlerin riskleri daha iyi analiz etmelerine ve çözüm üretmelerine olanak tanır. Türkiye’de eğitim sisteminde risk toplumu yaklaşımını benimseyen projeler, gençlerin katılımını ve sosyal sorumluluk bilincini güçlendirmekte, toplumsal dayanışmayı teşvik etmektedir. Bu bağlamda, gençlerin eğitim yoluyla donanımlı hale gelmeleri bireysel ve toplumsal risk yönetiminin etkinliğini artırır. Eğitim, risk toplumunda gençliğin güçlendirilmesi için vazgeçilmez bir araçtır. Gençlerin risklere karşı bilinçlendirilmesi, onları hem kriz anlarında hem de uzun vadede toplumun üretken ve dayanıklı bireyleri haline getirir.

7. Türkiye’de Toplumsal Riskler, Afet ve Gençlik İlişkisi

Türkiye, coğrafi konumu itibarıyla çeşitli doğal afetlere karşı yüksek risk altında olan bir ülkedir. Deprem, sel, heyelan gibi afetler, özellikle genç nüfusun yoğun olduğu bölgelerde sosyal ve ekonomik etkiler yaratmaktadır (Altun, 2018:1-15). Bu bağlamda, Türkiye’de gençlik ve afet ilişkisi, afetlerin gençlerin yaşamlarını nasıl etkilediği ve gençlerin afetlere karşı ne ölçüde hazırlıklı olduğu açısından önem taşımaktadır.

Afetler, gençlerin psikososyal gelişimini derinden etkileyebilen travmatik olaylardır. Türkiye’de yaşanan büyük depremler ve diğer afetler sonrasında gençler arasında kaygı, korku, stres ve travma belirtilerinin yaygın olduğu görülmüştür (Aksu ve İmrek, 2023:6-14). Afetlerin yol açtığı eğitim kesintileri, ailelerin ekonomik sıkıntıları ve sosyal çevrenin değişimi gençlerin sosyal ilişkilerini ve gelecek planlarını olumsuz etkileyebilmektedir. Gençler, afet sonrası toparlanma süreçlerinde hem mağdur hem de yardım eden taraf olarak sosyal dayanışmanın içinde yer alırlar. Ancak, afetlere yönelik bilgi eksiklikleri ve psikolojik destek yetersizliği, gençlerin afetlere karşı dirençlerini azaltmaktadır.

Türkiye’de gençlerin afetlere karşı hazırlık düzeyi genel olarak yetersizdir. Yapılan araştırmalar, gençlerin afet riskleri konusunda bilgi sahibi olmakla birlikte, pratik hazırlık ve bilinç düzeylerinin düşük olduğunu göstermektedir. Bu durum, afetlerin olası etkilerinin daha ağır yaşanmasına sebep olmaktadır. Eğitim kurumları ve sivil toplum kuruluşları, gençlerin afet farkındalığını artırmak için çeşitli programlar yürütmekte ancak bu çalışmaların yaygınlaştırılması gerekmektedir. Özellikle okullarda düzenli afet tatbikatları, bilgilendirme seminerleri ve psikososyal destek programlarının sistematik hale getirilmesi, gençlerin afetlere karşı hazırlıklı olmasını sağlayacaktır (Uğur ve Işık, 2020:98-118). Türkiye’de gençlik ve afet ilişkisi, afetlere karşı sosyal dayanışma ve bilinç artırma çalışmalarının önemini ortaya koymaktadır. Gençlerin afetlere karşı dayanıklılığının artırılması hem bireysel hem de toplumsal düzeyde risk yönetiminin etkinliği açısından kritik bir ihtiyaçtır.

Türkiye’de gençlik, çok boyutlu toplumsal risklerin merkezinde yer almakta; bu riskler doğal afetlerle birlikte ekonomik, kültürel ve sosyo-politik alanlara yayılmaktadır. Beck’in (1997) risk toplumu kuramı, modern toplumlarda risklerin sadece teknik değil sosyal olarak üretildiğini vurgular. Türkiye bağlamında bu durum, terör, işsizlik ve bölgesel farklılıklar gibi başlıklarla somutlaşmaktadır.

Terör tehdidi, özellikle Güneydoğu Anadolu’da yaşayan gençlerin hayatını şekillendirmekte, belirsizlik ve psikolojik kırılganlık yaratmaktadır. Bu bölgelerdeki eğitim ve istihdam olanaklarının kısıtlılığı, gençlerin sosyal dışlanma riskini artırmaktadır. Benzer şekilde, TÜİK (2023:10-45) verileri, genç işsizliğinin %16’nın üzerinde olduğunu gösterirken, işsizliğin ekonomik güvencesizliğe bağlı toplumsal sorunları da derinleştirdiğini belirtmektedir.

Bölgesel eşitsizlikler, SEGE raporunda (2022:58-102) detaylı biçimde analiz edilmiştir. Doğu ve Güneydoğu illerindeki alt yapı ve eğitim hizmetlerindeki yetersizlikler, gençlerin afetlere karşı dirençlerini azaltmakta; aynı zamanda göç ve sosyoekonomik hareketlilik üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Eğitimdeki fırsat eşitsizliği ise Castells'in (2005:205-230) ağ toplumundaki dijital uçurum kavramıyla paralellik göstermektedir; bilgiye erişim farklılıkları, gençlerin risk algısını ve kriz anındaki kolektif müdahale kapasitelerini belirlemektedir.

İnanç ve toplumsal aidiyet bağlamında, KONDA'nın (2021:72-98) çalışmaları, gençler arasında dini inanç ve bağlılıkların zayıfladığını ortaya koymuştur. Bu dönüşüm, Bauman'ın akışkan modernite kavramıyla açıklanan toplumsal bağların gevşemesiyle örtüşmekte; afet ve kriz anlarında geleneksel dayanışma ağlarının zayıflaması anlamına gelmektedir.

Evlilikte yaşanan gecikmeler ve oranlardaki düşüş, TÜİK (2023:60-80) tarafından da raporlanmış olup, ekonomik ve kültürel belirsizliklerle ilişkilendirilmektedir. Gençlerin evlilikten uzaklaşması, aileye dayalı destek mekanizmalarının zayıflaması anlamına gelmekte; bu durum afetlere karşı dayanıklılık kapasitesini olumsuz etkilemektedir.

Son olarak, gençlerin eğitim için yurt dışına yönelimi, MEB'in (2023:10-35) verileriyle doğrulanmaktadır. Bu durum, nitelikli insan sermayesinin yurtdışına kayması anlamına gelirken, ülke içinde sosyal sermayenin zayıflaması gibi yeni riskler de üretmektedir.

Tüm bu göstergeler, Türkiye'de gençliğin afetlere karşı kırılganlığının sosyal, ekonomik ve kültürel boyutlarının birbirine sıkı sıkıya bağlı olduğunu göstermektedir. Risklerin dağılımındaki eşitsizlikler göz önünde bulundurulduğunda, afet yönetimi stratejilerinin gençlerin sosyoekonomik güçlendirilmesini hedeflemesi kaçınılmazdır.

SONUÇ

Risk toplumu kavramı, modern dünyanın karşı karşıya olduğu belirsizlikleri ve yeni tehditleri anlamak açısından vazgeçilmez bir perspektif sunmaktadır. Ulrich Beck'in ortaya koyduğu bu kuram, teknolojik gelişmelerle birlikte hayatımıza giren çevresel, ekonomik ve sosyal risklerin bireylerden toplumsal yapılara kadar geniş bir yelpazede etkili olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, risk toplumu sadece bireysel kaygılar değil, aynı zamanda kolektif politikalar ve sosyal düzenlemeler gerektiren bir durumdur. Afetler, risk toplumunun en görünür ve somut örneklerinden biridir. Afetlerin sosyolojik analizinde, sadece doğal olayların değil, bu olayların toplumsal yapılar üzerindeki etkilerinin ve risk yönetimindeki eksikliklerin dikkate alınması gerekmektedir. Türkiye gibi afet riski yüksek ülkelerde, afetler toplumsal adaletsizlikleri görünür kılmakta ve farklı sosyal gruplar arasında eşitsizlikleri derinleştirmektedir. Ancak afetler aynı zamanda toplumda yeni dayanışma biçimlerinin gelişmesine olanak sağlamakta, sosyal sermayenin güçlenmesine katkıda bulunmaktadır. Gençlik, risk toplumunun önemli bir aktörü ve risklere karşı en hassas gruplardan biridir. Gençlerin risk algısı, onların sosyal çevrelerinden, kültürel değerlerinden ve yaşadıkları ekonomik koşullardan etkilenmektedir. Afetlerin gençlerin psikososyal gelişimi üzerindeki etkileri, geleceğe dair planlarını ve toplumsal katılım düzeylerini şekillendirmektedir. Türkiye özelinde ise gençlerin afetlere karşı bilinçlenme ve hazırlık durumunun geliştirilmesi, afetlerin olumsuz etkilerini azaltmada kritik bir rol oynamaktadır.

Sonuç olarak, risk toplumunda afetler ve gençlik konuları hem bireysel hem de toplumsal düzeyde ele alınması gereken karmaşık ve çok boyutlu olgulardır. Bu bağlamda, sosyolojik araştırmaların ve politika geliştirme süreçlerinin, gençlerin afetlere karşı risk algılarını ve hazırlıklarını artırmaya yönelik olması gerekmektedir. Eğitim kurumları, medya ve sivil toplum kuruluşları iş birliği ile gençlerin afet bilinci ve dayanıklılığı artırılabilir. Geleceğe dair öngörüler ışığında, risk toplumunda başarılı bir yönetim için sadece teknolojik ve ekonomik çözümler değil, aynı zamanda sosyal politikalar ve toplumsal farkındalık çalışmalarının da eş zamanlı olarak yürütülmesi zorunludur. Gençlerin risklere karşı bilinçlendirilmesi, sağlıklı bir toplumsal yapının inşasında önemli bir temel teşkil edecektir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, M. (2021). Türkiye’de genç işsizliği etkileyen faktörler. *Econharran Araştırma Makalesi*, 5(8), 100–129.
- Afet Sosyolojisi. (2022). *Afet sosyolojisi*. Tezkire Dergisi, 80, 73–85.
- Aksu, G. G., ve İmrek, Y. (2023). The earthquake disaster in Türkiye: A review from child and adolescent psychiatry perspective. *Düzce Medical Journal*, 25(1), 6–14.
- Altun, F. (2018). Afetlerin Ekonomik ve Sosyal Etkileri: Türkiye Örneği Üzerinden Bir Değerlendirme. *Turkish Journal of Social Work*, 2(1), 1-15.
- Altundere, E. (2019). Risk toplumu bağlamında lise öğrencilerinin sosyal çevreye ve sosyal medyaya dayalı korkuları: Balıkesir örneği. *Toplumsal Değişim Dergisi*, 241, 242–265.
- Avcı, G. (2023). Afet eğitiminde afetlere hazırlık: Üniversite öğrencileriyle tehlike avı, *Afet ve Risk Dergisi*, 6(1), 84–100.
- Bauman, Z. (2017). *Akışkan Korku* (Çev. Işık Ergüden). İstanbul: İthaki.
- Bauman, Z. (2017). *Akışkan Modernite*, (Çev. Sinan Okan Çavuş), İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Bauman, Z. (2021). *Retrotopya* (Çev. Ümit Özbek). İstanbul: Tellekt.
- Beck, U. (1992). *Risk Society: Towards a New Modernity*. Sage Publications.
- Beck, U. (1997). *Risk Toplumu: Yeni Modernliğe Doğru* (Çev. Selim Balcı). Ayrıntı Yayınları.
- Beck, U. (2009). *World at Risk*. Polity Press.
- Bourdieu, P. (1997). *Toplumsal Alanlar ve Sembolik İktidar*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Castells, M. (2005). *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür – Ağ Toplumunun Yükselişi* (Cilt 1, Çev. Ebru Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Castells, M. (2008). *Kimliğin Gücü* (Cilt 2, Çev. Ebru Kılıç). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Daşçı, E. (2024). Afetlerden Etkilenen Çocuk ve Gençlere Yönelik Kültür ve Sanat Temelli Psikososyal Müdahalelerin Psikolojik ve Sosyal Uyum Üzerindeki Etkisi. *Afet ve Risk Dergisi*, 7(1), 226-241.
- Erkal, T. (2009). Türkiye’de afet yönetimi. *Doğu Coğrafya Dergisi*, 22, 148–169.
- Ertürk, D. (2018). Risk toplumunda belirsizlik, korku ve güven arayışında özne. *Turkish Studies*, 13(10), 275–289.
- Esgin, A. (2013). İmal edilmiş belirsizlikler çağının sosyolojik yönelimi: Ulrich Beck ve Anthony Giddens kaynaklı “Risk Toplumu” tartışmaları. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(3), 683-696
- Giddens, A. (1991). *Modernity and Self-Identity: Self and Society in the Late Modern Age*. Stanford University Press.
- Giddens, A. (2004). *Sosyoloji* (Çev. Hasan Aslan). Ankara: Ayraç Yayınları.
- Giddens, A. (2005). *Modernliğin Sonuçları* (Çev. Osman Akınhay). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gümüş Şekerci, Y., Ayvazoğlu, G., ve Çekiç, M. (2024). Üniversite öğrencilerinin afet risk algısı ve sürdürülebilir deprem farkındalık düzeyinin incelenmesi. *Sağlık ve Toplum*, 34(3), 134–146.
- İçerli, L., ve Bilen, G. (2024). Sosyal medya kullanımının afet bilinci algı düzeyine etkisi üzerine bir araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 13(2), 904–928.

- Karançlı, A. N., ve Doğulu, C. (2017). Afet psikolojisinin sosyal boyutu: Afetlere hazırlıklı olmak. *Türkiye Klinikleri Psikoloji Özel Konular*, 2(3), 225–232.
- Klinenberg, E. (2002). *Heat Wave: A Social Autopsy of Disaster in Chicago*. University of Chicago Press.
- Kolay Çepni, Ş., ve Varlıklar Demirkazık, Ç. N. (2023). Sosyoloji Afetleri Nasıl Görür? Afet Sosyolojisi Bağlamında Bir Değerlendirme. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 8(2), 827-834.
- KONDA. (2021). *Toplumsal Değişim Araştırması*. İstanbul, s. 72-98.
- MEB. (2023). *YLSY Yurt Dışı Eğitim Bursu Verileri*. Ankara, s. 10-35.
- Mızrak, S. (2021). Afet Yönetimi Sürecinde Risk Algısı Çalışmalarının Katkısı. *Afet ve Risk Dergisi*, 4(2), 291-299.
- Palabıyık, A. (2011). Pierre Bourdieu Sosyolojisinde “Habitus”, “Sermaye” ve “Alan” Üzerine. *Liberal Düşünce Dergisi*, (62), 1-21.
- SEGE. (2022). *Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi İlçeler Raporu*. TÜBİTAK, s. 58-102.
- Tepeler, S. G. (2022). “Bauman’ın Akışkan Modernite Kuramı Çerçevesinde Refleksif Sosyoloji Üzerine Bir Değerlendirme.” *Marifetname*, (6), 493-523.
- TÜİK. (2023). *Gençlik İstatistikleri*. Ankara.
- Tümer, A., ve Sümen, A. (2020). Ergenlerde çevresel risk algısının belirlenmesi, *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9(2), 142–150.
- Türkan, M. (2024). “Zygmunt Bauman’da Modernizm ve Postmodernizm Arasında Ahlaki Aporia.” *Kilikya Felsefe Dergisi*, 1, 50-68.
- Uğur, A., ve Işık, M. (2020). Türkiye’nin afetlere hazırlık politikalarının toplum algısı üzerinden karşılaştırmalı analizi: Van-Bitlis illeri örneği, *Doğal Afetler ve Çevre Dergisi*, 6(1), 98–118.
- Yarcı, S. (2011). Pierre Bourdieu’da sosyal sermaye kavramı. *Journal of Academic Inquiries*, 6(1), 125–135.
- Yeniçırak, H., ve Durmaz Yurt, B. (2024). Kitleli panik, dayanışma, çatışma ve toplumsal cinsiyet ekseninde afet sosyolojisi. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 14(28), 181–200.
- Yılmaz Irmak, T. (2018). Ergenlikte dayanıklılık: Risk ve koruyucu faktörler. (Ed:T. Bildik), *Ergenlik dönemi ve ruhsal bozukluklar, Türkiye Klinikleri*. 40-45.